

TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI VALORIFICAREA PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL

Acad. Florin G. Filip

Biblioteca Academiei Române (BAR)

Calea Victoriei 124,

RO-007101, București

www.biblicad.ro

Comunicarea are ca scop evidențierea contribuției *Tehnologiei Informației și Comunicațiilor* (TIC) la evoluția durabilă a instituțiilor deținătoare de componente ale patrimoniului cultural: biblioteci muzee, arhive, situri arheologice etc.

Pentru început se prezintă premisele apariției și dezvoltării unei *industrii culturale* [1] și a unei *economii a culturii* [12,13,14] în contextul *Societății bazate pe cunoaștere* [7,8,9,16].

Dupa evocarea precursorilor bibliotecii digitale: H.G. Wells[22], J.C.Lickliger , R. E. Kahn, V.G. Cerf, personalități din domeniul TI care au marcat dezvoltarea inteligenței artificiale și a Internetului, se trec în revistă inițiativele guvernamentale și cele ale organizațiilor internaționale de creare a unor legături între instituțiile culturale și domeniul TIC, începând cu celebrul Raport Bangemann [2] și proiectele G7 [19] demarate în 1996. În acest context se evocă rolul Academiei Române, care a dat un semnal puternic pentru o abordare sistematică a domeniului cu ocazia simpozionului “Rolul tehnologiilor contemporane în dezvoltarea patrimoniului cultural național” din 21.02. 1996 [12]. Un moment important este proiectul condus de Acad. E. Simion de faximilare a Manuscriselor lui Eminescu și postarea versiunii digitale pe Internet [10]. Din acea perioadă, merită a fi menționate speranțele, poate prea optimiste, privind potențialul economic al patrimoniului cultural. Astfel, De Michelis [6] susținea că “ pentru Europa, patrimonial cultural este la fel de important ca petrolul pentru țările arabe”

Comunicarea evocă elementele încurajatoare conținute în *Agenda Digitala pentru Europa*[5] și Programul *Horizon 2020* cât și pozițiile încurajatoare exprimate de curând în UE privind dezvoltarea sustenabilă a sectorului cultural.

- “Moștenirea culturală a Europei constituie o resursă strategică (aflată în biblioteci, muzee și arhive) pentru continentul nostru, având o valoare deosebită din mai multe puncte de vedere: cultural, societal, economic etc. În consecință, managementul sustenabil al acestei resurse cu ajutorul noilor tehnologii constituie o opțiune strategică pentru secolul 21”[4].

- “*Cultural heritage as a production (rather than a cost) factor and an investment opportunity for the economy as well as a catalyser for social cohesion and environmental sustainability*” [11].

Comunicarea trece în revistă unele modele conceptuale și reprezentări cibernetice privind interacțiunile dintre diverși actanți (instituții culturale, organizații de TIC, transformatori și distribuitori de *bunuri culturale de substituție*) care conduc la crearea premiselor pentru creșterea numărului celor care beneficiază de acces la valorile culturale și la o evoluție sustenabilă a instituțiilor de cultură [12,17]. Actualizarea modelelor pentru a ține seama de impactul tehnologiilor mobile și de dezvoltarea expozițiilor virtuale este făcută în [18] .

În contextual proiectului în curs de derulare al Academiei Române privind viziunea de dezvoltare a României în următorii 20 de ani, se prezintă patru scenarii de evoluție a domeniului, actualizându-le pe cele propuse în anul 2001[16]:

- **Pesimist:** *România--țara de categoria a doua, stagnare economică, integrare lentă și costisitoare, deteriorarea gustului populației, sprijin guvernamental insuficient..=> abordări sporadice, furnizori de conținut “nelocalizat” ...*
- **UE-casa comuna/partajata :** *integrare politică și economică totală , creștere puternică a IED-FDI (Investiții Externe Directe), ridicare relativă a nivelului de trai=> estomparea în mare măsură specificului național....*
- **Intermediar:** *economia în sens ascendent, populația tânără are un interes rezonabil pt cultura, angajatorii înțeleg rolul educației continue, sprijin guvernamental semnificativ pe baza destudii strategice*
- : *păstrarea suveranității, economia progresează rapid, sectorul IT&C produce 15%din PIB => Tinta e atinsă, salvagardarea conținutului național, cămine culturale electronice în fiecare cătun, export de conținut*

Concluziile comunicării sunt :

- Accesul virtual la bunuri culturale poate aduce o *notă de umanism* care contrabalansează efectele de uniformizare și depersonalizare induse de alte “ e-activități”;
- Îmbunătățirea accesului și valorificarea patrimoniului cultural este obiectul unor recomandări și inițiative internaționale;
- *Echilibrarea* importului de conținut (localizat) cu exportul de conținut digital este de dorit;
- E necesară *cooperarea* diferiților factori ;
- Evoluțiile din domeniu nu pot fi decuplate de evoluția globală a țării;
- E recomandabilă urmărirea tendințelor internaționale și cuplarea promptă la diferite inițiative și rețele.

Comunicarea cuprinde în anexă o scurtă prezentare a Bibliotecii Academiei Române-BAR și a activităților desfășurate pentru adaptarea instituției la “Era digitală”.

Bibliografie

1. Adorno, T. W. 1991. *The culture industry: selected essays on mass culture*. London: Rutledge.
2. Bangemann, M. 1994. *Europe and global information society. Report to European Council*. June 24–25(<http://www.cyber-rights.org/documents/bangemann.htm>).
3. Buturugă M (2014).Data Mining în Sistemele Integrate de Bibliotecă - teoretizări practice și aplicație pentru biblioteci universitare. *Col. Național "Bibliopolis Iassiensis MMXIV"*, Iași, 6-8.noiembrie..
4. CEU (2014). *Conclusions on cultural heritage as a strategic resource for sustainable Europe. Education, Youth, Culture and Sport Council Meeting*, Brussels, 20 May (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/142705.pdf).
5. DAE. 2010. *Digital agenda for Europe. A Europe 2020 Initiative* . (<http://ec.europa.eu/digital-agenda>).
6. De Michelis, A. 1996. VENIVA ESPRIT project and the cultural heritage as a natural resource for Europe,in V. Cappelini, J. Hemsley (Eds.). *Proceedings EVA '96*, 1996, Florence, Italy.
7. Drăgănescu, M.(2004). *De la societatea informațională la societatea cunoașterii*. Ed. Tehnica
8. Drucker, P.(2001).The Next Society. *The Economist*,November
9. Dertouzos, M. 1997. *What it will be? How the new world of information will change our lives*. New York,Harper Edge.
10. Dumitrescu, G.; Filip, F. G.; Ioniță, A.; Lepădatu, C. 2010. Open source Eminescu's manuscripts: a digitization experiment, *Studies in Informatics and Control* 19(1): 79–84.
11. ExG. (2015). Expert Group in Cultural Heritage ”Getting cultural heritage to work for Europe” , mai, 2015) : (<http://bookshop.europa.eu/en/getting-cultural-heritage-to-work-for-europe-pbKI0115128>)
12. Filip F.G. (1996)Tehnologiile informatice și valorificarea patrimoniului cultural național, *Academica*, Anul V, Iulie 1996, 9(69), 22-24 .
13. Filip F.G. Către o economie a culturii și o infrastructură informațională intelectuală, *Academica*, vol. XI, no. 12(132), 2001, pp. 12-13,22. . ([http://www.math.md/files/csjm/v9-n2/v9-n2-\(pp101-112\).pdf](http://www.math.md/files/csjm/v9-n2/v9-n2-(pp101-112).pdf)).
14. Filip F.G.(2013). *ITC and Culture Economy* . Lecture held on 14 May 2013 at the University of the Chinese Academy of Sciences (UCAS),Beijing, P.R.China. ([http://www.biblacad.ro/publicatii_proprii/FFilip\(2013\)Beijing.pdf](http://www.biblacad.ro/publicatii_proprii/FFilip(2013)Beijing.pdf))
15. Filip F.G. (2015). Colecțiile de patrimoniu în era digitală; în loc de o cronică a unui workshop, *Biblioteca*,26 (3),68-71.
16. Filip F. G. (coord.) (2001). *Societatea informațională –Societatea Cunoașterii*. Ed. Expert .
17. Filip, F. G., Donciulescu D.A. Filip. C.I.(2001) A cybernetic model of computerization of the cultural heritage." *Computer Science Journal of Moldova* 9,(2),101-112

18. Filip F.G., Dragomirescu H., Ciurea C., Ivan I. (2015). Cultural heritage and modern information and communication technologies. *Technological and Economic Development of Economy* , 21 (3), 441-459 (<http://www.tandfonline.com/loi/tted21>).
19. G7. 1995. *Information Society Conference. Pilot projects. Executive summary*, 25–27 February 1995, Brussels
(http://www.channelingreality.com/Digital_Treason/G8_GIS_Complete_Report.pdf)
20. Lepădatu C. (2014).[Sistem suport pentru decizii de bibliotecă](#) , *Revista Română de Informatică și Automatică* , 24(3)..
21. S. H. Minelli, S.H., Natale, M.T., Dierickx,B., Ongaro, P. Ugoletti, D., Saccoccio,R., Aguilar Santiago,M. (2014)“MOVIO: A semantic content management and valorisation approach for archives and cultural institutions,” *Girona 2014: Arxius i Indústries Culturals*, 2014 : (<http://www.girona.cat/web/ica2014/ponents/textos/id234.pdf>)
22. Wells, H. B. 1938. *World brain*. Mathuen & Co, London.

ANEXA

Biblioteca Academiei Romane –BAR; Elemente generale

Pe 6 august 1867, Episcopul Buzăului, Dionisie Romano, donează biblioteca căpitanului Constantin Cornescu-Oltelnicianu (6000 volume și 400 manuscrise), punând bazele Bibliotecii Societății Literare Române

- Fondată pe data de 6 august, 1867, un an după Societatea Academica Română,
- Misiune: colectarea, păstrarea și întreținerea colecțiilor naționale de manuscrise și tipărituri care ilustrează istoria, cultură și civilizația din România și de pe glob
- Caracteristici:
 - Biblioteca enciclopedică (model: BNF) și de patrimoniu;
 - Beneficiază de prevederile legii Depozitului legal din 1885,
 - Statut juridic: bibliotecă națională

Colecțiile BAR

In prezent în BAR se păstrează

- **cca13 milioane de unități de evidență bibliotecara:**
- **10.000 volume de manuscrise, peste 500.000 de elemente de corespondență și de arhivă;**
- **138.000 de gravuri și desene, cca 300.000 de fotografii și 53,112 de entități cartografice,**
- **190.000 de monede, medalii , pietre inscripționate, și 40,000 timbre;**

- 55.000 de partituri și 20.775 de elemente AV
- 5,3 milioane de cărți;
- Cca 7 milioane publicații seriale.

BAR în “Societatea informațională”

- Realizarea website (www.biblacad.ro) din 1998;
- Furnizarea de acces electronic în sălile de lectură;

Contribuții specifice

- Elaborarea de :
 - Viziuni și modele [14,18];
 - Fundamentări teoretice pentru tehnologii avansate[3,20];

- Realizarea de acțiuni practice :
 - Digitizarea unor colecții [10,15];
 - Contribuții cu obiecte digitale în cadrul unor proiecte internaționale [15]
 - Expoziții virtuale [18] folosind instrumente informatice modern [21].

Proiecte naționale și internaționale ale BAR

- SIMBNR – „Sistem integrat pentru managementul bibliografiei naționale retrospective(1508-1918) în format on-line cu INCD ICI București (<http://biblacad.ro/bnr/index.html>)
- „Personalitati care au schimbat lumea” (<http://www.biblacad.ro/UPCprezentare.html>)
- BYZANTION – „Byzantine and Post-Byzantine Landmarks of Manuscript Illuminations – (<http://byzantion.itc.ro/>) cu SC ITC SA;
- INHERIT – „Intelligent Strategy for movable cultural Heritage Monitoring in a Changing Climate” in consorțiul condus de INCD CTP ;
- DACOROMANICA- Biblioteca digitală a României, în parteneriat cu Biblioteca Metropolitană București (proiect suspendat în 2014);
- Scanarea periodicelor românești din perioada interbelică - proiect în colaborare cu Muzeul Holocaustului din Washington;
- "Valorizarea patrimoniului muzical bizantin din manuscrisele Bibliotecii Academiei Române" împreună cu fundația Nectarie Protopsaltul
- „Europeana Libraries: Aggregating digital content from Europe’s libraries”(http://ec.europa.eu/information_society/apps/projects/factsheet/index.cfm?project_ref=270933);
- ATHENA PLUS : “Access to Cultural Heritage for Europeana” (<http://www.biblacad.ro/athenap.html>) ;
- „STUDITE – „Les manuscrits et reliures byzantines” (<http://www.studite.org/>);